



پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اخلاقی اسلام

درس: شانزدهم

استاد: محب الرحمن رحمانی

m.rahmany@kardan.edu.af

فهرست

- شورا
- انتقاد پذیری
- اصلاح
- حوصله
- حفظ اسرار



مرور مختصر به درس گذشته

- تواضع، فروتنی و ساده زیستن
- عدالت و مساوات
- سپردن کار به اهل آن
- توانایی و ظرفیت حل مشکلات جامعه



- شورا دو بار در قرآن به عنوان یک فعالیت قابل تحسین جمعی ذکر شده است و نیز نام یکی از سوره‌های قرآن (شوری) است.
- به اعتقاد مسلمانان خداوند از شیوه رفتار پیامبر با یاران و عموم امت اسلامی سخن می‌گوید، یعنی پیامبر باید در تمام مسائل مربوط به زندگی مسلمانان و اسلام، کار دعوت، جنگ و صلح، تمام مسائل عمومی، عملکردها، تصمیم‌ها و برنامه‌ریزی برای ابزارها و اهداف در جایگاه رهبری خود که مرتبط با سرنوشت عمومی امت اسلامی است مبتنی بر مشورت حرکت کند.





ادامه...

- مفهوم "شورا" در اسلام به معنای مشاوره و مشورت گرفتن است. این مفهوم در قرآن کریم و احادیث پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) تأکید شده است.
- به عنوان مثال، در قرآن آیه 42 سوره آل عمران ذکر شده است:
- "إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا لِلَّهِ إِذْ أَخَذْتَهُمُ الطُّوفَانَ^ط قَالَ هَذَا مَعْرَمٌ مُّرَادِهِ وَقَالَ بِسُفْنَةٍ لِنَسِيرٍ فِيهَا وَبِمَشْعَبٍ لَا تَخِيفُوا^ط قَالُوا أَجِئْنَا لِنَسْبِقَكَ وَنَتْرُكَ مَعَكَ مِنْ مَلِكِنَا وَلَوْلَا رَحْمَتُكَ لَكُنَّا مِنَ الْخَاسِرِينَ"
- "هنگامی که به قومشان گفتند: «ما نجات یافته‌ایم، زمانی که طوفان آنها را فرا گرفت، نوح گفت: «این کشتی مناسب سفر است و مراد خداوند این است.» و از سویی دیگر گفت: «به سوی آن (کشتی) بیاید تا در آن بسوی خود و در شاخه‌ای از آن که خطری به شما نمی‌افتد، سفر کنید.» گفتند: «اگر ما همراه تو شویم و از مالک خود باشیم!» اگر ایشان رحمت نفرستاد، قطعاً از زیانکاران خواهیم بود."
- این آیه نشان‌دهنده مشاوره نوح (علیه السلام) با قومش درباره ساخت کشتی است. اصول شورا و مشاوره در اسلام نیز در زمینه‌های مختلف از جمله اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی تأکید دارد، و به عنوان یکی از اصول اسلامی مهم مطرح می‌شود.



انتقاد پذیری

- انتقاد پذیری در اسلام یک مفهوم مهم است که به معنای آمادگی برای شنیدن و پذیرش نقدها و انتقادات دیگران می‌باشد.
- این مفهوم در اسلام ترویج شده و در قرآن کریم و احادیث پیامبر اسلام (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) به وضوح آمده است.
- برخی نمونه‌های انتقاد پذیری در اسلام عبارتند از:
 1. پذیرش نصایح: اسلام تشویق به شنیدن نصیحت‌ها و پذیرش نکات بهبودی می‌کند. افراد مسلمان باید به دیگران اجازه دهند که نصایح و پیشنهادات خود را ارائه کنند.
 2. استفاده از شورا: مسلمانان برای تصمیم‌گیری در موارد مختلف باید به شورا روی آورند و نظرات مختلف را بشنوند.
 3. مساوات در دیانت: اسلام افراد را به برابری و عدالت تشویق می‌کند و تفاوت‌های اجتماعی و نژادی را نادیده گرفته و بر اساس اعمال اخلاقی و دینی افراد را ارزیابی می‌کند.
 4. مسئولیت‌پذیری: اسلام از مسلمانان خواسته است که به مسئولیت‌های خود پایبند باشند و اگر در این زمینه انتقادی وارد شود، به سازنده‌ی انتقاد با احترام پاسخ دهند.
 5. آموزش و تربیت: اسلام تاکید دارد که فرد باید به آموزش و تربیت با دید باز نگاه کند و نقدها را به عنوان فرصتی برای پیشرفت در مسیر دینی و اخلاقی خود بپذیرد. تمامی این موارد نشان از آمادگی اسلام برای انتقاد پذیری و پذیرش نظرات مختلف دارد و این اصل به سازماندهی اجتماعی و فردی با ارزش‌های اخلاقی و مسئولیت‌پذیری کمک می‌کند.



اصلاح و تربیت نفس

- اصلاح و تربیت نفس در اسلام از جوانب مهمی است که به پیشرفت فردی و اخلاقی افراد مسلمان کمک می‌کند.
- تربیت نفس در اسلام شامل مسائلی چون اخلاق، انضباط شخصی، خودنظارت، و رشد روحی است.
- برخی اصول و راهکارهای اصلاح و تربیت نفس در اسلام عبارتند از:
 1. تفکر و انعکاس: اسلام تشویق به تأمل در اعمال و رفتارهای خود دارد تا افراد بتوانند خود را بشناسند و بهبودی در رفتارهای خود را تحقق بخشند.
 2. استخدام اندرزها و پندگیری از آیات و احادیث: استفاده از اندرزها و انگیزه‌های دینی از جمله آیات قرآن و احادیث پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) به عنوان راهنما برای تربیت نفس در اسلام است.
 3. تواضع و اعتدال: تواضع و عدم تکبر به عنوان اصولی که در تربیت نفس در اسلام تأکید شده است و کمک می‌کند تا افراد به عدالت و مساوات در برخورد با دیگران دست پیدا کنند.
 4. نماز و عبادات: عبادات به عنوان وسیله‌ای برای تربیت نفس و تقویت ارتباط با خداوند در اسلام مطرح شده‌اند. نماز، روزه، و سایر عبادات در این زمینه تأثیرگذار هستند.
 5. خیرات و اهداء به نیازمندان: اختصاص بخشی از دارایی به خیرات و کمک به نیازمندان به عنوان یک راه برای پاکسازی نفس و تربیت اخلاقی در اسلام توصیه شده است. این اصول و راهکارها نشان از اهمیت تربیت نفس در اسلام دارند که به تحقق اهداف اخلاقی و روحانی فردی و جمعی کمک می‌کنند.



حوصله

- حوصله مندی در اسلام به معنای داشتن انگیزه، شجاعت، و اشتیاق به انجام وظایف و عبادات است.
- اسلام تشویق به حوصله و انگیزه در زندگی ارتباطی با خداوند و انسان‌ها دارد.
- برخی اصول حوصله مندی در اسلام عبارتند از:
 1. ایمان و توکل بر خدا: اعتقاد به خداوند و اعتماد به نظر و اراده او، میزان حوصله را افزایش می‌دهد.
 2. قبول قضا و قدر: اسلام از افراد خواسته است که قضا و قدر را بپذیرند و در هر شرایطی با حوصله و صبر به امور خود نگاه کنند.
 3. عبادات و نماز: انجام عبادات و ادای نماز به عنوان وسیله‌ای برای افزایش حوصله و انگیزه زندگی در اسلام توصیه شده‌اند.
 4. آموزش اخلاق و ارزش‌های دینی: آموزش اصول اخلاق و ارزش‌های دینی به افراد کمک می‌کند تا با انگیزه و حوصله به زندگی خود ادامه دهند.
 5. کمال‌گرایی در عمل: اسلام تشویق به انجام کارها با کمال و حضور ذهنی کامل دارد تا انسان در هر لحظه از زندگی خود با حوصله و انگیزه عمل کند.
 6. مدیریت زمان: اسلام به اهمیت مدیریت زمان برای انجام وظایف و عبادات با حوصله اشاره دارد. این اصول و آموزه‌ها نشان از اهمیت حوصله مندی در اسلام دارند که به فرد در زندگی دینی و روحانی او کمک می‌کند.





حفظ اسرار

- حفظ اسرار در اسلام به عنوان یک اصل اخلاقی مهم تلقی می‌شود و اسلام به مسلمانان توصیه می‌کند که اطلاعات شخصی و اسرار دیگران را حفظ کرده و آنها را فاش ننمایند.
- برخی مفاهیم و راهکارها در این زمینه عبارتند از:
 1. حرمت اسرار: اسلام حرمت اسرار فردی را تأکید کرده و از فاش کردن اطلاعات خصوصی دیگران منع کرده است.
 2. توجیه اخلاقی: توجیه اخلاقی اهمیت حفظ اسرار را به مسلمانان آموزش می‌دهد و ایشان را به رفتاری اخلاقی و مسئولانه در این زمینه تشویق می‌کند.
 3. پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم): پیامبر اسلام نیز در احادیث خود به اهمیت حفظ اسرار اشاره کرده و مسلمانان را به احترام به حریم شخصی دیگران فراخوانده است.
 4. سخت‌گیری در افشاء: قرآن کریم به سخت‌گیری در افشاء اطلاعات شخصی و اسرار دیگران اشاره دارد.
 5. رفتار مسئولانه: اسلام از مسلمانان خواسته است که با رفتار مسئولانه، اطلاعات دیگران را محفوظ نگه دارند.
 6. مسئولیت در قراردادها: اسلام حفظ اسرار را در قراردادها و تعهدات مختلف تأکید کرده و از نقض این موارد منع فرموده است. به طور کلی، حفظ اسرار در اسلام به عنوان یک ارزش اخلاقی و اجتماعی حائز اهمیت است و مسلمانان تشویق می‌شوند که در زندگی روزمره خود از اطلاعات حساس دیگران محافظت کنند.



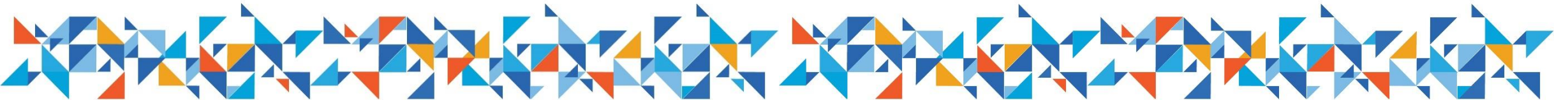
نتیجه گیری

- شورا
- انتقاد پذیری
- اصلاح
- حوصله
- حفظ اسرار



منابع مضمون

1. إحياء علوم الدين للإمام الغزالي
2. أخلاق المسلم للشيخ وهبة الزحيلي
3. د اسلامي حاکمانو اخلاق او صفات للشيخ عبدالباقي حقاني
4. تربية الاولاد للشيخ عبدالله ناصح علوان
5. تحفة الدعاة لإصلاح الرعية والرعاة، دعوت و ارشاد جلب جذب كمپسون
6. خلق المسلم للشيخ محمد الغزالي





پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشكر